

**POVZETEK LETNEGA POROČILA
KNJIŽNICE MIRANA JARCA NOVO MESTO
ZA OBČINO ŽUŽEMBERK
ZA LETO 2022**

1. POVZETEK LETNEGA POROČILA KNJIŽNICE MIRANA JARCA NOVO MESTO ZA LETO 2022

Preteklo leto je bilo za Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto na številnih področjih prebojno. Nagradi Združenja splošnih knjižnic za najboljši nacionalni projekt leta je knjižnica v letu 2022 dodala še zlato priznanje Gospodarske zbornice Slovenije za inovacijo ter postala prva knjižnica, ki ji je to uspelo. Ob tem je novomeška knjižnica ena od pobudnikov ter predsednica lani ustanovljene Skupine za inovacije v knjižničarstvu.

V skladu z mednarodnimi trendi in popularnostjo stripov je Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto v lanskem letu odprla nov oddelek v matični ustanovi – Stripoteko. Z združitvijo stripovskega gradiva in stripovskim obknjižničnim programom knjižnica nagovarja učence tretje triade in dijake, torej populacijo, ki je najmanj prisotna v splošnih knjižnicah. Pod krovno slogovno znamko SOS – Skupaj Osvojimo Splet pa je novomeška knjižnica začela sistemsko in neprekinjeno nagovarjati uporabnike, ki potrebujejo informacijsko tehnološko pomoč ali nasvet. Poleg fizične točke za uporabniško pomoč, ki se nahaja na Študijskem oddelku, je knjižnica v okviru digitalne in informacijske pismenosti lani sprožila serijo osveščanj, delavnic, predavanj in svetovanj za starše ter pedagoške delavce.

Lansko poletje je v knjižnici, natančneje na terasi študijske oddelka, zaživela prva knjižnična plaža v Sloveniji. Uporabnikom novomeške knjižnice lansko poletje ni bilo treba odpotovati na morje, da so lahko v miru brali knjige na plaži, na kateri ni manjkal niti bazenček. V najtoplejšem delu leta je knjižnica v pravljici sobi organizirala vsakodnevno poletno mestno igralnico. Iz poletnega nesrečnega dogodka, ko je v novomeški knjižnici zagorela zunanja enota klimatske naprave, pa se je porodila ideja o Krimi tednu, bralno-kriminalni intervenciji v sodelovanju s Policijsko upravo Novo mesto. V zadnjem tednu oktobra je bila tako rdeča nit serije dogodkov in knjižnih predstavitev kriminalka, v časopisni čitalnici pa so forenziki in detektivi postavili čisto pravo prizorišče zločina.

Korak bližje kompetenčnemu centru v splošnih knjižnicah za delo s posebnimi oblikami uporabnikov predstavlja nacionalni pilotni projekt dostopnosti spletnih in zvočnih knjig v domovih za starejše. V partnerstvu z DSO Novo mesto je Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto lani stanovalcem nudila 20 bralnikov in predvajalnikov spletnih ter zvočnih knjig.

SOS točka, knjižnična plaža, Krimi teden in pilotni projekt z DSO so inovacije v slovenskem knjižničnem prostoru. Ob upoštevanju vseh nagrad ter novih projektov in storitev lahko zaključimo, da je Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto v letu 2022 postala nosilka razvoja splošnih knjižnic.

V letu 2022 je bilo na območju občin Novo mesto, Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Straža, Šentjernej, Škocjan, Šmarješke Toplice in Žužemberk v Knjižnico Mirana Jarca vpisanih 19,80 % vseh prebivalcev. Najbolj spodbuden kazalnik lanskega leta je letno število novovpisanih članov (3.019), ki se je povečalo za rekordnih 153 % glede na leto 2021. Pritok svežega članstva je, obratno od splošnih trendov v slovenskih knjižnicah, obrnil trend upadanja števila aktivnih članov (13.266), ki so se lani, v primerjavi z letom prej (13.032), povečali za 2 %. Dvignil se je tudi obrat knjižničnega gradiva, ki izkazuje aktualnost knjižnične zbirke posamezne knjižnice.

Tabela 1: Ključni kazalniki uspešnosti poslovnega leta 2022

kazalnik	vrednost 2021	vrednost 2022	indeks
dokončana obnova matične ustanove	0	1	0 %
odstotek prebivalcev, vpisanih v knjižnico	19,50	19,80	102 %
letno število aktivnih uporabnikov	13.032	13.266	102 %
letno število novovpisanih članov	1.977	3.019	153 %
letni obisk v celotni knjižnični mreži	191.828	179.366	93 %
letno število transakcij v celotni knjižnični mreži	1.217.851	1.229.408	101 %
obrat gradiva	1,4	1,5	107 %
letni prirast nakupa	8.746	7.820	89 %

Letni obisk matične ustanove, krajevnih knjižnic in bibliobusa (179.366) je sicer manjši za 7 % kot leta 2021 (191.828), vendar je knjižnica v načrtu za leto 2022 že februarja pravilno predvidevala zgolj 180.000 obiskov. Zmanjšan obisk je posledica novih komunikacijskih poti do knjižnične zbirke (spletna in mobilna aplikacija, e-knjige, zvočne knjige ter drugi e-viri) ter ostanek epidemičnih ukrepov predzadnjih dveh let. Manjši nakup gradiva (7.820) oziroma 89 % realizacija lanskega nakupa (8.746) je podrejen izključno višji povprečni ceni tiskane knjige.

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto je kot osrednja območna oziroma regijska splošna knjižnica s svojim delovanjem pomembno posegala na področja vzgoje in izobraževanja, vseživljenjskega učenja, gospodarstva ter sociale in zdravstva. Skozi lastno delovanje in sodelovanje z ostalimi institucijami je knjižnica vidno prispevala k razvoju tako knjižničarske stroke kot tudi lokalnega okolja. Sredstva iz javnih in nejavnih virov je knjižnica v letu 2022 namenila za celostno izvajanje knjižnične javne službe, ki daleč presega področje kulture oziroma knjižničarstva.

Knjižnica si je v letu 2022 zastavila 37 letnih ciljev, od katerih jih je popolnoma ali delno uresničila 36 oziroma 97 %. Samo 1 (en) cilj oziroma 3 % zastavljenih ciljev je ostalo nerealiziranih. Vse delno uspešne (16 ciljev) in neuspešen cilj si je knjižnica ponovno zadala v letu 2023, in sicer skozi seznam ukrepov za njihovo doseganje ali njihovo spremembo, kjer cilji niso izvedljivi.

Nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa knjižnične javne službe v letu 2022 ni bilo.

POJASNILA K BILANCI STANJA

V letu 2022 smo nabavili dolgoročne premoženske pravice (licence) v vrednosti 71,55 €, opremo v vrednosti 14.766,99 € in drobní inventar v vrednosti 9.293,21 €. Nabavo smo financirali iz namenskih sredstev za investicije Ministrstva za kulturo, MONM, občin Šentjernej, Škocjan, Straža, Dolenjske Toplice in Žužemberk, prejete odškodnine zavarovalnice za uničeno opremo ter iz naslova amortizacije tekočega leta za nabavo drobnega inventarja. Nabava knjižničnega gradiva se v pretežnem deležu financira iz namenskih proračunskih sredstev, in sicer smo v letu 2022 nabavili za 205.659,79 € knjižnega gradiva, baz podatkov in periodike, od tega smo v znesku 642,71 € nabavili knjižno gradivo z lastnimi sredstvi – amortizacijo tekočega leta. Oprema, ki je v uporabi, je že 90 % odpisana.

POJASNILA K POSTAVKAM IZKAZA PRIHODKOV IN ODHODKOV

Prihodki

Celotni prihodki so bili v letu 2022 realizirani v višini 1.880.081,30 €, kar predstavlja 8,1 % več kot leta 2021.

Tabela 2: Prihodki v evrih iz javnih financ v letu 2022 (razčlenjeno po financerjih in vrstah postavk)

financer	knjige	projekti	inves- -tacije	plače in mater. str.	skupaj	skupaj brez knjig in investicij
1	2	3	4	5	6=2+3+4+5	7=3+5
država (ministrstva)	78.711	0	6.400	94.032	179.143	94.032
MO Novo mesto	71.578	20.000	7.506	1.031.817	1.130.901	1.051.817
Občina Dol. Toplice	6.902	0	240	93.598	100.740	93.598
Občina Žužemberk	7.901	0	240	91.188	99.329	91.188
Občina Škocjan	5.676	0	430	92.648	98.754	92.648
Občina Šentjernej	13.804	0	190	139.561	153.555	139.561
Občina Mirna Peč	5.752	0	0	39.792	45.544	39.792
Občina Straža	7.414	0	240	85.967	93.621	85.967
Občina Šmarješke Toplice	6.774	0	0	46.869	53.643	46.869
zavod za zaposlovanje, drugi	0	0	0	43.784	43.784	43.784
sredstva EU	0	0	0	7.279	7.279	7.279
povračila covid-19 zak.	0	0	0	0	0	0
skupaj	204.512	20.000	15.246	1.766.535	2.006.293	1.786.535

V primerjavi s predhodnim letom so se povečale vse kategorije poslovnih prihodkov. Prihodke iz javnih financ v letu 2022 povečujejo višji prihodki iz naslova financiranja občin za redno dejavnost zavoda (za pokrivanje višjih stroškov dela pri nespremenjenem številu zaposlenih in višjih stroškov plina za ogrevanje).

Odhodki

Celotni odhodki so bili v letu 2022 realizirani v višini 1.879.232,34 €, kar predstavlja 8,1 % povečanje glede na leto 2021.

V primerjavi s predhodnim letom so bile višje vse kategorije poslovnih odhodkov razen amortizacije. Stroški dela so bili višji zaradi zakonskih povišanj plač, regresa in povračil.

Poslovni izid

V obračunskem obdobju 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022 so bili prihodki višji od odhodkov za 848,96 €. Po ugotovljeni obveznosti za davek od dohodkov pravnih oseb v višini 78,38 € znaša končni pozitivni poslovni izid 770,58 €.

2. POROČILO O IZVAJANJU KNJIŽNIČNE DEJAVNOSTI ZA OBČINO ŽUŽEMBERK ZA LETO 2022

Predstavitev službe in oddelkov

Krajevna knjižnica je organizacijska enota, ki jo knjižnica ustanovi za izvajanje knjižnične dejavnosti na določenem geografskem območju. Vodja mreže krajevnih knjižnic analizira stanja razvitosti in potreb knjižnične dejavnosti v okviru območja krajevnih knjižnic, sodeluje pri razvoju in izboljšavah delovnega okolja, izvaja različne oblike dela z uporabniki, sodeluje s šolami in vrtci na območju krajevnih knjižnic ter skrbi za promocijo dejavnosti krajevnih knjižnic. Pripravlja in ureja plane dela, mesečna in letna poročila in statistike za krajevne knjižnice Dolenjske Toplice, Dvor, Stražo, Šentjernej, Škocjan in potujočo knjižnico. Velik poudarek je tudi na analizi stanja in potreb po novih prostorih za krajevne knjižnice Dolenjske Toplice, Dvor in Škocjan. Izvaja knjižnične storitve za uporabnike s posebnimi potrebami, in sicer s slepimi in slabovidnimi. Vodi bralno skupino »Beremo v temi«, izvaja srečanja oz. igralne ure s knjigo za romske otroke v prostorih Večnamenskega romskega centra Novo mesto (naselje Brezje – Žabjak) ter načrtuje in izvaja program splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnem območju.

Potujoča knjižnica je splošna knjižnica, ki deluje v posebej prirejenem vozilu, imenovanem bibliobus. Z njim obiskujemo vasi in urbane predele, kjer ni stacionarnih knjižnic in kjer je oddaljenost od splošnih knjižnic velika.

Krajevna knjižnica Dvor deluje v prvem nadstropju podružnične osnovne šole Dvor štiri dni v tednu po 5 ur. Obiskovalcem je na voljo pester izbor strokovnih, leposlovnih, mladinskih in otroških knjig. Dve računalniški mesti omogočata uporabnikom uporabo spleta, pisanja seminarskih nalog, tiskanja. V knjižnici potekajo tudi dejavnosti za predšolske otroke, osnovnošolce in odrasle.

Povzetek lanskega leta

Delo v lanskem letu je bilo uspešno na več področjih. Rezultati v večini krajevnih knjižnic kažejo na povečanje števila uporabnikov, izposoje in organizacijo zanimivih dogodkov za vse starostne skupine. V preteklem letu smo imeli težave z akumulatorjem bibliobusa ter odsotnostjo šoferja in knjižničarja zaradi okužbe s Covidom. Bibliobus tako ni opravil skoraj celotnega mesečnega terena. V bibliobusu smo zamenjali agregat, šest pnevmatik in dva zagonska akumulatorja. Posnet in predvajan je bil prispevek o delu potujoče knjižnice na Vašem kanalu.

V letu 2022 smo v **Krajevni knjižnici Dvor** izvajali dejavnosti : vrtec na obisku, šola na obisku, reševanje Mega kviza, predšolsko bralno značko Mavrična ribica, poletno bralno značko Poletni pustolovci, bralno značko za odrasle bralce. Organizirali smo predstavo za otroke v večnamenski dvorani na Dvoru. Dobro smo sodelovali s šolo in vrtcem ter Kulturnim društvom Dvor. Desno od vhoda v šolo smo postavili nabiralnik za vračanje gradiva, ki uporabnikom že dobro služi. O naših dejavnostih smo poročali na portalu moja občina.si, v občinskem glasilu Suhokranjske poti in na lokalno .si

POTUJOČA KNJIŽNICA

V letu 2022 smo v Potujoči knjižnici izvajali naslednje dogodke oz. projekte:

- 13. 5. in 14. 5. 2022 Festival potujočih knjižnic v Murski Soboti,
- 3. 9. 2022 predstavitev bibliobusa v okviru predstavitve Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto na Festivalu mladih na Loki v Novem mestu.

Slika 1: Predstavitev bibliobusa na Festivalu mladih v Novem mestu

Obiski skupin v letu 2022:

- 18. 3. 2022 so nas obiskali iz OŠ Drska (30 obiskovalcev),
- 1. 4. 2022 so na obisk bibliobusa prišli iz vrtca Pedenjped (20 obiskovalcev),
- 5. 4. 2022 so prišli na obisk iz vrtca Metka (20 obiskovalcev),
- 5. 4. 2022 so nas obiskali iz OŠ Žakanje (25 obiskovalcev),
- 13. 4. 2022 so nas obiskali vrtec Prevole (23 obiskovalcev),
- 13. in 14. 5. 2022 smo se udeležili Festivala potujočih knjižnic v Murski Soboti (400 obiskovalcev),
- 3. 5. 2022 smo obiskali vrtec Brusnice (100 obiskovalcev),
- 17. 6. 2022 smo obiskali vrtec Otočec (50 obiskovalcev),
- 3. 8. 2022 smo se udeležili Festivala mladih na Loki v Novem mestu (100 obiskovalcev),
- 9. 9. 2022 smo bili na obisku v vrtcu Labod (130 obiskovalcev),
- 23. 9. 2022 smo bili na obisku v knjižnici Šentjerneji (100 obiskovalcev),
- 29. 9. 2022 smo bili na obisku v vrtcu in OŠ Šmarjeta (150 obiskovalcev),
- 7. 10. 2022 smo bili na obisku v vrtcu Dolenjske Toplice (140 obiskovalcev),
- 29. 11. 2022 smo bili na obisku v OŠ Žakanje in Kamanje (40 obiskovalcev),
- vsak mesec (10-krat v letu) nas na postajališču obiščejo otroci iz Vrtca Žužemberk (20 otrok) in iz vrtca Bučka (15 otrok), skupaj 350 obiskovalcev v letu 2022.

STORITVE IN DEJAVNOSTI V KRAJEVNIH KNJIŽNICAH IN OBČINAH POGODBENIH PARTNERICAH

▪ KRAJEVNA KNJIŽNICA DVOR

V letu 2022 smo v Krajevni knjižnici Dvor izvajali naslednje dogodke:

- Skozi vse leto so nas obiskovali otroci iz vrtca in šole. Radi so si ogledovali knjige, poslušali pravljice in se gugal na njihovem najljubšem igralu v knjižnici – »konjičku«. Naučili so se lepega ravnanja s knjigami, obnašanja v knjižnici, spoznavali, katere knjige so primerne za njih idr.

Slika 2: Vrtec na obisku: najmlajši ob listanju pravljic radi prisluhnejo pravljici

Slika 3: Najljubše igralo vrtčevskih otrok

- V tednu otroka so si otroci ogledali predstavo Pika potuje po svetu, v izvedbi otroškega gledališča Enostavno prijatelji. Predstava je bila v večnamenski dvorani na Dvoru.

Slika 4: V tednu otroka smo s Piko potovali po svetu

Slika 5: Pika in Riki-Tiki v večnamenski dvorani na Dvoru

- Nova pridobitev knjižnice je nabiralnik za vračanje gradiva. Tako lahko uporabniki vračajo gradivo tudi v času, ko je knjižnica zaprta.

Slika 6: Nabiralnik za vračanje gradiva

DRUGI PROJEKTI

- Zaključili smo trinajsto sezono **Bralne značke za odrasle**, ki jo je opravilo 170 bralk in bralcev. Zaključno prireditev smo posneli vnaprej in objavili na našem youtube kanalu na Prešernov dan, 8. februar. Gost je bil Vinko Moderndorfer, slovenski pisatelj, dramatik, filmski in gledališki režiser.
- Izvedli smo sedemnajsto mednarodno strokovno posvetovanje **Knjižnica – igrišče znanja in zabave: ded, ki je prisurfal na internet**. Letošnji dogodek je potekal 10. novembra na videokonferenčni platformi ZOOM, udeležilo se ga je približno 160 slušateljev.
- Oktobra smo s Policijsko upravo Novo mesto pripravili **"Krimi teden"**, posebno, bralno-kriminalno intervencijo, v sklopu katere smo izpostavili kakovostno kriminalno literaturo in filme ter predstavili poklic kriminalista in forenzika.

Slika 7: Krimi teden v knjižnici

- Vzpostavili smo **SOS točko**.

SOS – Skupaj Osvojimo Splet, tj. točka za pomoč in svetovanje pri uporabi spleta. Točki smo dodali še **Digitalne torke**: skupinske delavnice o uporabi spletne tehnologije na izbrano temo, ki se izvajajo vsak tretji torek v mesecu.

Slika 8: SOS točka z Digitalnim torkom

- **Pravljčni večeri za odrasle:** V letu 2022 je Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto postala partnerica v projektu Pravljčni večeri za odrasle, ki jih v Mariborski knjižnici organizirajo že vse od leta 2009. Knjižničarji, pripovedovalci, na pravljčnih večerih po vsej Sloveniji skrbijo, da poslušalci ob pripovedovanju in poslušanju zgodb začutijo del slovenskega ljudskega izročila.
- Vzpostavitev novega projekta **Družinski bralni klub** v obliki bralnega kluba, ki poteka doma, v okviru družine. Družinam smo pripravili ovojnice z različnimi aktivnostmi, povezanimi s knjigami in branjem ter aktivnim preživljanjem prostega časa. Pri projektu je aktivno sodelovalo deset družin. V tednu otroka smo izpeljali zaključni dogodek s pravljčnim sprehodom od gradu Otočec do gradu Struga, v gradu Struga pa smo prisluhnili Ireni Cerar, avtorici, urednici in pripovedovalki ljudskih pravljic.

Slika 9: Zaključna prireditev Družinskega bralnega kluba

– **Bralna značka Mavrična ribica in Poletni pustolovci**

Uspešno smo izpeljali bralno značko za vsa starostna obdobja. Predšolski otroci so si z obnovo štirih pravljic prislužili priznanje Mavrična ribica in ogled lutkovne predstave gledališča Frufru, osnovnošolci pa z zapisi vtisov o treh prebranih knjigah in rešenem kvizu o pravljicah priznanje Poletni pustolovci.

Slika 10: Zaključna prireditev Mavrična ribica v Kulturnem centru Janeza Trdine NM in Kulturnem domu Straža

– **Lutkovna predstava Mojca Pokrajculja v izvedbi Dramske skupine Knjižnice Mirana Jarca**

Predstava je bila uprizorjena v sklopu **Knjigotapljenja** za slovenske otroke, živeče na Dunaju, kot zaključni dogodek na uricah pravljic ter v sodelovanju z DRPD ukrajinskim otrokom ob obisku dedka Mraza v atriju knjižnice.

Slika 11: Lutkovna predstava Mojca Pokrajculja, uprizorjena v atriju knjižnice in v prostorih SID na Dunaju

– Cikel pogovornih večerov *Na robu poletja*

Že tretje leto zapored smo v sklopu poletnega dogajanja organizirali niz pogovornih večerov *Na robu poletja* z zanimivimi gosti, ki so v Park Rastoče knjige ob knjižnici privabili številne obiskovalce. Cikel smo začeli v družbi **Toneta Partljiča**, ki je obiskovalce navdušil s poznavanjem literature in pripovedovanjem zgodb iz svojega življenja ter poskrbel, da je večer minil v sproščenem in veselem vzdušju. Bralce je nagovoril tudi **Drago Jančar**, eden najbolj uveljavljenih in prevajanih sodobnih slovenskih avtorjev, ki je za svoja dela prejel mnoga priznanja in nagrade. Z njim smo spregovorili o njegovem aktualnem romanu *Ob nastanku sveta*, v katerem bralce kot vedno očara s svojim značilnim pripovednim slogom. Novinarski par **Boštjan Videmšek in Maja Prijatelj Videmšek** je obiskovalcem predstavil svojo prvo skupno knjigo *Zadnji dve*, v kateri se preko zgodbe o zadnjih dveh preživelih severnih belih nosoroginjah Najin in Fatu večplastno in poglobljeno loteva problematike sodobnega izumiranja živalskih vrst. Pisateljica, publicistka in prevajalka **Erica Johnson Debeljak** je predstavila svojo knjigo z drznim naslovom *Devica, kraljica, vdova, prasica*, v kateri se z dobršno mero poguma loteva tabuiziranih tem, kot so smrt, žalovanje, bolečina in vdovstvo, hkrati pa je knjiga tudi ljubezenska zgodba med njo in preminulim možem pesnikom in prevajalcem Alešem Debeljakom. Cikel smo sklenili v družbi **Ferija Lainščka**, enega najbolj branih slovenskih pisateljev in prejemnika številnih nagrad, katerega literarna dela so doživela največ filmskih adaptacij pri nas.

Slika 12: Pogovorni večeri Na robu poletja

– Likovna oprema in odprtje Stripoteke

V Tednu knjižnic, ko praznujemo splošne knjižnice po vsej Sloveniji, smo prvič uradno predstavili Stripoteko. Prijeten prostor za branje in druženje, kjer vas čakajo stripi domačih in tujih avtorjev, zbrani na enem mestu, sta zasnovala novomeška arhitekta Natalija Zanoški in Darko Plevnik. Nahaja se na drugi

rotundi nad študijskim oddelkom, do nje pa obiskovalce vodijo simpatični stripovski junaki šestih priljubljenih slovenskih ustvarjalcev stripov. Za edinstveno likovno opremo Stripoteke so namreč poskrbeli Izar Lunaček, Ciril Horjak, Dora Benković, Karolina Marušič, Ivan Mitrevski in Matej De Cecco. Ob odprtju smo z Izarjem Lunačkom, Cirilom Horjakom in Karolino Marušič spregovorili o njihovem ustvarjanju in položaju stripa v slovenskem prostoru.

Slika 13: Likovna oprema Stripoteke

– Severin Šali – odprtje razstave in recital

Predvečer Tega veselega dneva kulture smo posvetili spominu na novomeškega pesnika, književnega prevajalca in urednika Severina Šalija. Zbrali smo se pri zunanji razstavi o njegovem življenju in delu, ki je postavljena na ploščadi nasproti hiše, kjer je živel in ustvarjal.

Več o Šaliju in razstavi z naslovom *Severin Šali – pesnik, zaljubljen v življenje*, ki smo jo pripravili ob 30. obletnici njegove smrti, je povedala avtorica Darja Peperko Golob, zbrani pa so lahko prisluhnili tudi recitalu Šalijevih pesmi, v katerem smo nastopile knjižničarke novomeške knjižnice. Večer je z avtorsko glasbo obogatil pesnikov sin Cveto Šali v družbi Mitje Simiča.

Slika 14: Odprtje razstave Severin Šali – pesnik, zaljubljen v življenje

– Cikel dogodkov na temo medijske in informacijske pismenosti

Za vse, ki potrebujejo pomoč pri uporabi spleta, smo vzpostavili SOS točko – Skupaj Osvojimo Splet, v sklopu katere opozarjamo tudi na pomen odgovorne in varne uporabe zaslonov in spleta. Otroci in mladostniki, pa tudi odrasli, namreč vse pogostejše prehajamo med različnimi zasloni – od televizorja, igralnih naprav, pametnih telefonov do računalnikov. Brez uporabe sodobne tehnologije danes več ne gre, pomembno pa je, da je le-ta uravnotežena in varna. Obkroženi smo namreč s poplavo informacij, pri čemer je bistveno, da znamo med njimi prepoznati dezinformacije ter ločiti med dejstvi in mnenji. Iz omenjenega smo vzpostavili projekt, v sklopu katerega na temo varne in odgovorne uporabe spleta in zaslonov

nagovarjamo različne ciljne skupine. Največja žrtev dezinformacij so otroci, zato smo prvi dogodek namenili staršem, ki imajo v zgodnjem otroštvu največji vpliv na otroke in jim lahko že v sklopu vzgoje in s postavitvijo družinskih pravil podajo tudi dobre temelje za zmerno in varno uporabo zaslonov in spleta. Prisluhnili so lahko predavanju Tilna Hočevarja iz centra pomoči pri prekomerni rabi interneta LogOut. Na predavanju z naslovom *Družinska e-pravila – varna in uravnotežena uporaba zaslonov in spleta* so med drugim izvedeli, zakaj so zasloni in splet otrokom in mladostnikom tako privlačni, kakšen vpliv imajo nanje ter kako prepoznamo, da so z njimi zasvojeni, slišali pa so tudi primere dobrih praks za vzpostavljanje reda in pravil v povezavi z zasloni. V mesecu decembru so si lahko obiskovalci knjižnice v razstavnem prostoru ogledali tudi razstavo plakatov *Vsi povezani*, ki nagovarja problematiko tveganih spletnih vedenj, spletnega nasilja, prekomerne uporabe in zasvojenosti z digitalnimi napravami, s katero LogOut obeležuje 10. obletnico delovanja. V nadaljevanju projekta, ki bo potekal tudi v prihodnjih letih, načrtujemo tudi otroške delavnice s strokovnjaki ter okroglo mizo s strokovnjaki, namenjeno strokovni in širši javnosti, na kateri želimo predstaviti, kaj je medijska in informacijska pismenost ter zakaj je pomembna, in hkrati izpostaviti problematike virtualne resničnosti, aktualne za strokovne delavce v šolstvu in starše.

Slika 15: SOS točka – Skupaj Osvojimo Splet

– Plaža na terasi knjižnice

Poleti smo na terasi knjižnice uredili čisto pravo kamnito plažo z ležalniki, senčniki ter mizicami in stoli, manjkal ni niti bazenček. Za prijetnejše počutje smo zasaditvi dreves in grmičevja na terasi dodali visoko gredo, od koder se širijo arome zdravih zelišč in dišavnic. Tam je svoj prostor našla tudi Igrubežnica, namenjena izmenjavi rabljenih iger in igračk po sistemu »prinesi, česar ne potrebuješ, in vzemi, kar ti je všeč«.

Slika 16: Knjižnična plaža

Ostale dejavnosti

1. Inkluzivna kultura: pot do knjižnice kot univerzalnega prostora

V letu 2022 smo zaključili mednarodni Erasmus+ projekt Inkluzivna kultura: pot do knjižnice kot univerzalnega prostora, kjer se je 10 zaposlenih udeležilo treh aktivnosti spremljanja poteka dela v tujini (Srbija, Danska, Nizozemska) pri izbranih sorodnih organizacijah, ki so vodilne na področju inkluzivnih projektov.

2. Beležnica

Februarja 2022 smo oddali prijavo na razpis Erasmus KA1 za mobilnost osebja v izobraževanju odraslih za Projekt Beležnica. Projekt je bil odobren. Junija smo izvedli pripravljani obisk v Bibliothek im Zentrum, Wiener Neustadt (Avstrija). V sklopu projekta smo se udeležili tudi srečanja pogodbenih partnerjev 6. in 7. oktobra 2022 v Mali Nedelji.

3. Uspešna udeležba na neposrednem pozivu Ministrstva za kulturo IKT 2022

V okviru neposrednega poziva Ministrstva za kulturo za sofinanciranje nakupa računalnikov v letu 2022 smo pridobili sredstva za 7 računalnikov (3 računalniki v matični ustanovi in 4 računalniki v krajevnih knjižnicah).

4. Promocija zdravja na delovnem mestu

Tudi v letu 2022 smo izvajali aktivnosti v okviru promocije zdravja na delovnem mestu. Zaposlenim je vseskozi na razpolago merilnik krvnega tlaka, termometer za merjenje telesne temperature in knjižnično električno kolo. S področja promocije zdravja na delovnem mestu smo tudi v letu 2022 vse zaposlene spodbujali k telesni vadbi, omogočili pa smo jim tudi udeležbo na kulturnih dogodkih v sklopu Kulturnega centra Janeza Trdine Novo mesto. Delovna skupina za oblikovanje načrta promocije zdravja na delovnem mestu v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto tudi v letu 2022 nadaljuje svoje delo, organizira telesne aktivnosti in zaposlene spodbuja k zdravemu načinu življenja.

5. Zelena knjižnica

Knjižnica zadnjih nekaj let ozavešča tako zaposlene kot tudi uporabnike o pomembnosti uporabe naravnih, ekoloških materialov in obnovljivih virov. Z ekološkimi kotički za zbiranje in sortiranje odpadnega materiala (ločevanje odpadkov, platnene vrečke, zbiranje plastičnih zamaškov), vgradnjo pitnika s filtrom iz aktivnega oglja, zmanjšanjem porabe vode iz plastenk in PVC kozarčkov zasledujemo načela zelene oziroma ekološko osveščene knjižnice. V sklopu knjižnične plaže na terasi knjižnice smo uredili tudi zeliščni kotiček. S svojimi dejanji želimo biti zgled v svojem okolju.

6. Knjižnica semen

V letu 2021 je v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto zaživela Knjižnica semen. Knjižnica semen je eden od načinov ohranjanja biotske pestrosti kulturnih rastlin, ki temelji na brezplačni izmenjavi semen. V Sloveniji je prva začela s Knjižnico semen Goriška knjižnica Franceta Bevka leta 2019. Kot druga ji sledi novomeška knjižnica, od takrat pa je v mrežo knjižnic semen v letu 2022 vključenih že 10 slovenskih knjižnic. V sklopu Knjižnice semen smo se v letu 2022 v sodelovanju z Območnim združenjem Rdečega križa Novo mesto udeležili Zelemenjave in organizirali izmenjevalnico domačih semen ter sadik. S Knjižnico semen smo se v mesecu marcu 2022 predstavili na Gregorjevem sejmu, oblikovali smo prispevek za spletno revijo Ekošolarček, sodelovali na prireditvi Trajnostno v novo šolsko leto, v sklopu evropskega tedna mobilnosti pa tudi na Parkirnem dnevu. V novembru pa smo se udeležili 1. srečanja skrbnikov Knjižnic semen, ki je potekalo v Goriški knjižnici.

Slika 17: Knjižnica semen na 26. Gregorjevem sejmu v Novem mestu, marec 2022, foto: Boštjan Pucelj

Slika 18: Izmenjava domačih sadik in semen pred Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto, oktober 2022

7. Mentorstvo dijakom in študentom

V letu 2022 smo omogočili dvotedensko praktično usposabljanje z delom dvema dijakinjama Srednje ekonomske šole Novo mesto, program medijski tehnik, enemu dijaku Srednje elektro šole in tehniške gimnazije Novo mesto, program tehnik računalništva, in študentki dodiplomskega študija na Oddelku za bibliotekarstvo ter na Oddelku za primerjalno književnost Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

8. Prostovoljno delo v knjižnici

V preteklem letu so v knjižnici opravljale prostovoljno delo tri prostovoljke.

9. Delo v splošno korist

V letu 2022 smo omogočili opravljanje dela v splošno korist eni osebi.

10. Javna dela

Za potrebe izvajanja programa javnih del je knjižnica v letu 2022 zaposlovala pet javnih delavcev, invalidov, ki so izvajali naslednje naloge: pomoč pri pripravi razstav, pomoč pri izvajanju dejavnosti za posamezne skupine uporabnikov, pomoč pri ustvarjalnih delavnicah, pomoč pri pripravi projektov, pomoč pri drugih dejavnostih knjižnice, pomoč pri analizi obiskanosti in dosega promocije dogodkov in razstav ter pomoč pri obdelavi podatkov o dejavnosti knjižnice.

POTUJOČA KNJIŽNICA

Tabela 3: Statistika Potujoče knjižnice - po občinah

občina	število postajališč	aktivni člani	odprtost (v urah)	obisk		izposoja gradiva	
	2021/2022	2022	2021/2022	2021	2022	2021	2022
Črnomelj	2	37	15	235	280	1.599	1.833
Dolenjske Toplice	3	32	27	238	289	1.987	1.952
Metlika	5	52	32	324	340	2.946	2.629
Mirna Peč	5	83	49	488	711	6.707	7.296
Straža	3	34	22	258	315	1.730	2.154
Mokronog -Trebelno	1	18	18	399	312	3.255	2.430
Šentjernej	2	37	15	194	128	923	900
Škocjan	1	63	18	322	304	2.193	2.767
Šmarješke Toplice	4	63	39	514	536	4.810	4.384
Trebnje	1	20	9	111	149	1.252	1.053
Žužemberk	5	181	51	1.295	1.149	7.935	7.354
Novo mesto	33	674	285	6.367	4.827	52.480	41.717
Hrvaška (obmejnost)	2	56	9	164	115	807	566
Skupaj:	67	1.324	589	10.909	9.455	88.624	77.035

Tabela 4: Statistika Potujoče knjižnice 2022 - skupaj

statistika	Potujoča knjižnica		
	plan 2022	realizacija 2022	%
vse transakcije	88.624	77.035	86,92%
izposoja na dom	59.125	47.760	80,78%
ves evidentiran obisk	10.916	9.455	86,62%
obisk zaradi izposoje	7.027	6.986	99,42%
aktivni člani	1.341	1.324	98,73%
novovpisani člani	104	119	114,42%
število prireditev	19	34	178,95%
število obiskovalcev	475	1.678	353,26%

KRAJEVNA KNJIŽNICA DVOR

Tabela 5: Statistika Krajevne knjižnice Dvor 2022 - skupaj

statistika	Dvor		
	plan	realizacija	%
vse transakcije	77.217	78.673	101,89%
izposoja na dom	62.373	62.663	100,46%
ves evidentiran obisk	5.891	6.333	107,50%
obisk zaradi izposoje	5.045	5.723	113,44%
aktivni člani	423	384	90,78%
novovpisani člani	16	51	318,75%
število prireditev	9	23	255,56%
število obiskovalcev	252	472	187,30%

Želimo si, da bi naša knjižnica sledila razvoju primerljivih krajevnih knjižnic v Sloveniji in bila prostorsko dostopna vsem prebivalcem. Prizadevali si bomo, da bo knjižnica tudi v prihodnje prostor prijetnega druženja, v katerega se bodo obiskovalci z veseljem vračali.

V Novem mestu, dne 19. 2. 2023

Poročilo pripravili:
Andreja Špelko in Vera Jaćimović

Za Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto
Luka Blažič,
direktor

